

ВІСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації

Дуди Людмили Володимирівни

на тему: «Клініко-епідеміологічна характеристика та сучасні етапи
формування найбільш поширених алергічних захворювань
у дітей – мешканців міста Києва та Київської області»

на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 Охорона здоров'я
за спеціальністю 222 Медицина
(14.01.10. – Педіатрія)

1. Виконання освітньо-наукової програми.

Аспірантом Дудою Людмилою Володимирівною повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури НМАПО імені П. Л. Шупика, що повністю відповідає Національній рамці кваліфікацій та вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затверженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261.

Аспірант Дуда Людмила Володимирівна здобула глибинні знання зі спеціальності; оволоділа загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору; набула універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності; здобула мовні компетентності, достатні для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми).

Індивідуальний план наукової роботи аспіранта Дуди Людмили Володимирівни був затверджений рішенням вченої ради НМАПО імені П. Л. Шупика 18 січня 2017 року (протокол № 1). Науковий керівник – Охотнікова Олена Миколаївна завідувач кафедри педіатрії № 1 НМАПО імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, професор. Термін виконання роботи: 2016-2020 роки.

Всі розділи індивідуального плану наукової роботи аспіранта Дуди Людмили Володимирівни виконані своєчасно в установлені терміни, що підтверджено результатами піврічної проміжної, підсумкової (річної) та заключної атестації.

Дослідження (клінічні, лабораторні, експериментальні) проведені своєчасно і в повному обсязі із застосуванням сучасних та інформативних методів.

3. Актуальність дисертації.

Аспірантом Дудою Людмилою Володимирівною сумісно із науковим керівником за результатами проведеного патентного пошуку та аналізу наукової літератури визначено, що епідеміологічна ситуація у світі щодо поширеності алергічних захворювань серед дитячого населення є складною і вимагає постійного моніторингу для розуміння масштабів проблеми, що стимулює наукову та громадську спільноту до активних дій. З огляду на відсутність сучасних фактичних епідеміологічних даних рівня поширеності алергічних захворювань у дітей в Україні і, зокрема у Київському регіоні, дослідження епідеміологічного спрямування є актуальним, оскільки саме завдяки належним статистичним даним досягається розуміння сучасних тенденцій розповсюдженості алергічної патології та її клініко-епідеміологічних особливостей перебігу, а також розробки на його основі ефективної тактики реагування, діагностики, надання вчасної лікувально-профілактичної допомоги та удосконалення медичної служби.

На підставі визначеній актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження.

4. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження аспіранта Дуди Людмили Володимирівни на тему «Клініко-епідеміологічна характеристика та сучасні етапи формування найбільш поширених алергічних захворювань у дітей – мешканців міста Києва та Київської області» виконано в межах НДР кафедри «Особливості формування захворювань алергічного та автоімунного генезу у дітей різного віку та можливості їх профілактики і лікування» (номер держреєстрації 0111U002801) 2011–2018 роки та «Особливості формування захворювань

алергічного та автоімунного генезу у дітей різного віку та можливості їх профілактики і лікування» (номер державної реєстрації 0119U100621) - термін виконання 2019-2023 роки та є фрагментом даної науково-дослідної роботи.

5. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Аспірантом Дудою Людмилою Володимирівною отримано нові епідеміологічні дані щодо сучасного рівня поширеності бронхіальної астми, алергічного риніту, атопічного дерматиту у дітей, зокрема, вперше серед дітей наступних вікових категорій: від 4 місяців до 5 років та 15-17 років – мешканців Київського регіону. Вперше здійснено порівняльний аналіз рівнів поширеності алергічних захворювань за минулі двадцять років у дітей Київського регіону та доведено їх зростання. Вперше визначено поширеність харчової гіперчутливості, інсектної алергії та гострої крапив'янки / ангіонабряку серед дитячого населення Київського регіону. Дослідженні фактори ризику алергічних захворювань з обґрунтуванням сучасних прогностично-діагностичних критеріїв розвитку бронхіальної астми, атопічного дерматиту, алергічного риніту у дітей. За результатами проведеного дослідження визначено сучасні тенденції перебігу алергічних захворювань у дітей, особливості клінічних проявів, охарактеризовано їх вікову еволюцію і коморбідність. Уточнено прогностично-діагностичні критерії бронхіальної астми у дітей дошкільного віку.

6. Нові науково обґрунтовані теоретичні та/або експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень.

Визначено високий рівень поширеності алергічних захворювань серед дитячого населення Київського регіону та встановлено фактори ризику виникнення алергічної патології у дітей, на основі чого виділені прогностично-діагностичні критерії бронхіальної астми, алергічного риніту, атопічного дерматиту (інформаційні листи «Алергологічна діагностика риніту у дітей дошкільного віку» реєстраційний № 96-2020 від 13.07.2020 та «Прогностичні фактори ризику розвитку бронхіальної астми у дітей дошкільного віку» реєстраційний № 95-2020 від 13.07.2020).

Створено модель прогнозу розвитку бронхіальної астми у дітей з формуванням групи високого ризику, що надає можливість лікарю-педіатру розробити найбільш ефективний план лікувально-профілактичних заходів та сприятиме ранній діагностиці захворювання.

Отримані результати епідеміологічного дослідження сприятимуть оптимізації процесу надання медичної допомоги дітям з алергією шляхом ефективного планування спеціалізованої лікувально-профілактичної допомоги дітям та структурного удосконалення дитячої алергологічної служби органами охорони здоров'я.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені в навчальний процес та в практичній медицині: інформаційні листи надіслані у заклади охорони здоров'я і вищі медичні навчальні заклади МОЗ України, науково-дослідні установи МОЗ України, науково-дослідні установи НАМН та НАН України, структурні підрозділи з питань охорони здоров'я обласних та Київської міської державних адміністрацій. Акти про впровадження - у навчально-лікувальний процес кафедри педіатрії № 2 Львівського національного медичного університету, кафедри факультетської педіатрії Запорізького державного медичного університету, у практичну діяльність Київської обласної дитячої лікарні.

7. Ступінь обґрутованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Аспірант Дуда Людмила Володимирівна особисто провела дослідження. Було проанкетовано 7106 дітей, обстежено 135 осіб, опубліковано 6 статей у наукових фахових виданнях, видано 2 інформаційні листи.

При аналізі отриманих результатів аспірантом Дудою Людмилою Володимирівною було застосовано засоби програмного забезпечення OpenOffice (Calc, Writer), статистична програма R version 3.6.0. зі збереженням вихідних документів у форматі *.docx, *.xlsx. Достовірність даних підтверджена достатнім обсягом спостережень та використанням надійних методів статистичної обробки даних.

8. Апробація результатів дисертації.

Матеріали дисертації оприлюднено у виступах: на науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання діагностики і лікування алергічних хвороб та автоімунних станів у дітей» (м. Київ, 2017); науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання діагностики і лікування алергічних хвороб та автоімунних станів у дітей» (м. Київ, 2018); науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання та практичні аспекти дитячої пульмонології та алергології: стандарти медичної допомоги» (м. Київ, 2018); науково-практичній конференції з міжнародною участю (присвячену 100-річчю заснування НМАПО імені П. Л. Шупика) «European Biomedical Young Scientist Conference NMAPE» (м. Київ, 2018); the 7th Congress of the European

Academy of Paediatric Societies (м. Париж, 2018); науково-практичній конференції з міжнародною участю «Педіатрія на все життя» (до 100-річчя від дня заснування НМАПО імені П.Л. Шупика та 100-річчя від дня заснування кафедри педіатрії № 1) (м. Київ, 2018); науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання діагностики і лікування алергічних хвороб та автоімунних станів у дітей» присвяченої 125-річчю від дня заснування НДСЛ «ОХМАТДИТ» та 90-річчю безперервної співпраці з лікарнею кафедри педіатрії №1 НМАПО імені П.Л. Шупика (м. Київ, 2019); Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених, присвяченої Дню науки «Інтеграція здобутків молодих учених-медиків та фармацевтів в міжнародний науковий простір: сьогодення та перспективи» (м. Київ, 2019); the 8th Congress of the European Academy of Paediatric Societies (м. Порто, 2019); науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання діагностики і лікування алергічних хвороб та автоімунних станів у дітей» (м. Київ, 21 лютого 2020); Всеукраїнській конференції алергологів «Актуальні питання виявлення і лікування алергічних захворювань», що проводиться під егідою асоціації алергологів України (м. Київ 14 травня 2020).

9. Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації. Список додається.

Основні наукові результати висвітлені у публікаціях та розкривають основний зміст дисертації. За матеріалами дисертації опубліковано 16 наукових праць, з них 6 статей, 2 - одноосібно (2 – у наукових фахових виданнях України, 2 - у наукових іноземних виданнях у країнах ЄС/ОЕСР, 1 - у наукометричних виданнях SCOPUS - Q4) та 8 тез доповідей, з яких 2 у наукометричних виданнях країн ЄС, з них 1 тези у виданні що індексується базою SCOPUS - Q1. Провідний внесок за обсяgom у матеріали публікацій належить аспіранту. Аспірант Дуда Людмила Володимирівна брала участь в статистичній обробці та аналізі одержаних результатів і підготовці матеріалів до друку.

10. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Автором самостійно проаналізовано сучасні наукові літературні джерела, проведено патентний пошук, особисто сформульована мета роботи, поставлені основні завдання, розроблено методологію дослідження. Особисто доповнено і розроблено остаточний варіант анкети. Самостійно

організовано анкетування у дошкільних і шкільних навчальних закладах освіти з попереднім отриманням дозвільних документів. Автором особисто проведено ретельне дослідження сімейного анамнезу, анамнезу життя та хвороби досліджуваних, у повному обсязі їх клінічне обстеження згідно сучасних клінічних настанов і протоколів. Аспірант самостійно проводила спіроографію з виконанням бронхолітичної і навантажувальної проб та алергологічне дослідження: шкірне прік-тестування. Проведено оцінку результатів клінічних, катамнестичних і алергологічних досліджень (найсучаснішого багатокомпонентного молекулярного дослідження алерген-специфічних антитіл) з вивченням факторів ризику, особливостей перебігу патології та визначенням прогностично-діагностичних критеріїв розвитку алергічних захворювань у дітей різних вікових категорій. Дисертантка особисто систематизувала результати та створила електронну базу, провела статистичну обробку даних, їх аналіз та узагальнення. Підготовила до друку наукові публікації. Розділи дисертації здобувачем написані власноруч. Проведено впровадження результатів досліджень в клінічну практику. Сумісно з науковим керівником сформульовані висновки та практичні рекомендації роботи.

Спеціальність, якій відповідає дисертація: дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності 14.01.10 Педіатрія галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина.

11. Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертації на етапі планування роботи та повторної біоетичної експертизи дисертаційного дослідження щодо відповідності дотримання принципів і норм біоетики за результатами відкритого розгляду матеріалів дисертацій на засіданні Комісії з питань етики НМАПО імені П. Л. Шупика.

Аспірантом Дудою Людмилою Володимирівною вчасно представлені всі матеріали в комісію з питань етики НМАПО імені П. Л. Шупика з метою проведення біоетичної експертизи дисертаційного дослідження щодо відповідності дотримання принципів і норм біоетики (Протокол засідання комісії з питань етики № 9 від 22.06.2020 р.). За висновком встановлено повну відповідність діючим нормам і стандартам, а також матеріалам, поданим на етапі планування роботи (Протокол засідання комісії з питань етики №11 від 26.12.2016 р.).

12. Єдність змісту роботи, оцінка мови та стилю дисертації.

Матеріали дисертації викладено послідовно у формально-логічний спосіб з дотриманням науково стилю викладення.

Дисертаційна робота написана українською мовою на 184 сторінках друкованого тексту, з яких 134 - основного тексту, і складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, семи розділів власних спостережень, аналізу та узагальнення результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних 144 літературних джерел, додатків. Дисертація ілюстрована 50 таблицями та 24 рисунками

13. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної добросередньої поведінності (академічного plagiatу, самоплагiatу, фабрикації, фальсифікації).

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації Дуди Людмили Володимирівни не було виявлено ознак академічного plagiatу, самоплагiatу, фабрикації, фальсифікації (протокол Експертної проблемної комісії за спеціальністю «Педіатрія» від 25.09.2020 (протокол № 5). Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням аспіранта Дуди Людмили Володимирівни, всі інші цитовані наукові результати супроводжуються посиланнями на їх авторів та джерела опублікування.

14. Набуття теоретичних знань, умінь, навичок та відповідних компетентностей. Відповідність дисертації вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

Аспірантом Дудою Людмилою Володимирівною здобуто необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Дуда Людмила Володимирівна оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провела власне наукове дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення.

На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також за результатами фахового семінару (від 02.11.2020 (протокол № 1) встановлено, що результати виконаного наукового дослідження аспіранта вирішують важливе наукове завдання – визначення рівня поширеності алергічних захворювань у дітей, їх сучасного перебігу, вікової еволюції та коморбідності шляхом проведення клініко-епідеміологічного дослідження з визначенням факторів ризику і прогностично-діагностичних критеріїв, а дисертація аспіранта Дуди Людмили Володимирівни на тему «Клініко-епідеміологічна характеристика та

сучасні етапи формування найбільш поширених алергічних захворювань у дітей – мешканців міста Києва та Київської області» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина повністю відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, та може бути представлена до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

Завідувач кафедри дитячих і
підліткових захворювань
НМАПО імені П. Л. Шупика
д.мед.н. професор

[Signature]

Г. В. Бекетова

Завідувач кафедри дитячих
інфекційних хвороб та імунології
НМАПО імені П. Л. Шупика
д.мед.н. професор

А. П. Волоха

Додаток
до висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Дуди Людмили Володимирівни
на тему: «Клініко-епідеміологічна характеристика і сучасні етапи
формування найбільш поширеніх алергічних захворювань у дітей –
мешканців міста Києва та Київської області»
на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина

Список опублікованих праць за темою дисертації:

1. Дуда ЛВ, Охотнікова ОМ. Клініко-епідеміологічна характеристика найпоширеніших алергічних захворювань у дітей. Здоровье ребенка. 2018;13(4):345-355 DOI: [10.22141/2224-0551.13.4.2018.137017](https://doi.org/10.22141/2224-0551.13.4.2018.137017)
(Особистий внесок: проведено літературний пошук, проаналізовано результати фрагменту дослідження, статистична обробка даних, підготовка статті до друку).
2. Duda LV. Trends in prevalence of asthma in children by the example of the Kyiv region of Ukraine. World Science. 2019;2(11(51)):12-16. [https://DOI.org/10.31435/rsglobal_ws/30112019/6769](https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/30112019/6769)
3. Duda L, Okhotnikova O, Sharikadze O, Zubchenko S. Comparative analysis of prevalence of the most common allergy diseases in children of the Kyiv region (Ukraine). Georgian Medical News. 2019;(291):53-58 <https://ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/31418731>
(Особистий внесок: проведено літературний пошук, статистична обробка даних та їх аналіз, підготовка статті до друку).
4. Дуда ЛВ, Охотникова ЕН. Факторы риска, влияющие на формирование аллергической патологии у детей (по данным эпидемиологического исследования). Педиатрия. Восточная Европа. 2019;7(3):407-417. *(Особистий внесок: проведено літературний пошук, проведена статистична обробка даних і аналіз результатів, їх узагальнення, підготовка статті до друку).*
5. Охотнікова ОМ, Дуда ЛВ. Сучасні особливості поширеності атопічного дерматиту у дітей Київського регіону за результатами епідеміологічного дослідження за програмою ISAAC. Астма та алергія. 2020;3:47-54. DOI: [10.31655/2307-3373-2020-3-47-54](https://doi.org/10.31655/2307-3373-2020-3-47-54)
(Особистий внесок: проведено літературний пошук, проаналізовано результати фрагменту дослідження, статистична обробка даних, підготовка статті до друку).
6. Duda L. Current trends in the prevalence of food hypersensitivity in children of the Kyiv region. Eureka: HS [Internet]. 2020Sep.29 [cited 2020Oct.2];(5):9-15. Available from: <http://journal.eu>

7. Охотникова ЕН, Дуда ЛВ. Обструктивный бронхит: так ли проста эта патология у детей? Современная педиатрия. 2017;6:87-96. (*Особистий внесок: проаналізовано та інтерпретовано сучасний стан проблеми, аналіз отриманих даних*).

8. Охотникова ОМ, Дуда ЛВ. Бронхообструкция у детей: многообразие причин, многоликость проявлений, сложность диагностики и выбора индивидуальной терапии. Педиатрия. Восточная Европа. 2018;3:440-458. (*Особистий внесок: проведено літературний пошук, аналіз отриманих даних, підготовка до друку*).

9. Дуда ЛВ, Охотникова ОМ. Сучасна епідеміологічна характеристика найбільш поширених алергічних захворювань у дітей Київського регіону: перші результати. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «European Biomedical Young Scientist Conference NMAPE» (до 100-річчя заснування НМАПО імені П.Л. Шупика), (19- 21 квітня 2018). Київ;2018. с.26-27. (*Особистий внесок: проаналізовано результати фрагменту дослідження, статистична обробка даних*).

10. L Duda, O Okhotnikova. Clinical and epidemiological characteristics of the most common allergic diseases: the analysis of the data from Kyiv region of Ukraine. Proceedings of the 7th Congress of the European Academy of Paediatric Societies, EAPS 2018 in Paris. <https://www.morressier.com/article/clinical-epidemiological-characteristics-common-allergic-diseases-analysis-data-kyiv-region-ukraine/5b5f433bb56e9b005965b9b7>

(*Особистий внесок: статистична обробка даних та аналіз результатів дослідження, підготовка до друку*).

11. Дуда ЛВ. Вікові особливості поширеності атопічного дерматиту, харчової алергії та гострої крапив'янки. Proceedings of the II International Scientific Forum of Scientists "East-West"(2018 May 10-11). Vienna, Austria. 2018, p. 214-226. ISBN 978-3-903197-91-6

12. Дуда ЛВ. Динаміка поширеності симптомів бронхіальної астми, алергічного риніту та атопічного дерматиту у дітей Київського регіону. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, присвяченої Дню науки «Інтеграція здобутків молодих учених-медиків та фармацевтів в міжнародний науковий простір: сьогодення та перспективи» (16-17 травня 2019). Київ;2019. с. 21-22

13. Duda L, Okhotnikova O, Sharikadze O, Ussova O, Yakovleva N, Tkachova T, Ponochevna O, Oshlanska O. Epidemiological characteristics of allergic rhinitis in children in Ukraine. European Journal of Pediatrics. 2019;178:1644-1645 <https://DOI.org/10.1007/s00431-019-03466-w>

(*Особистий внесок: проведено аналіз отриманих даних, підготовка до друку*).

14. Дуда ЛВ. Епідеміологічна характеристика алергічних захворювань у дітей за результатами поглиблена обстеження. Збірник

матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Young science 2.0» (19 лютого 2020). – Київ;2020. с 20-22

15. Дуда ЛВ, Охотнікова ОМ. Особливості перебігу, діагностики та лікування аспіринової астми – непереносимості нестероїдних протизапальних препаратів у дітей. Збірник мат. II науково-практичної конференції молодих вчених з міжнародною участю «Проблеми сьогодення в педіатрії» (09 лютого 2017 року). Харків, 2017. с.26-28. (*Особистий внесок: проведено аналіз проблеми, підготовка до друку*).

16. Дуда ЛВ, Охотнікова ОМ. Можливості застосування та ефективність сольових розчинів у терапії обструктивних бронхітів у дітей раннього віку. Збірник матеріалів 40-ї ювілейної науково-практичної конференції молодих вчених НМАПО імені П. Л. Шупика з міжнародною участю, присвяченої Дню науки «Інновації в медицині: досягнення молодих вчених» (18 травня 2017). Київ;2017:31-33. (*Особистий внесок: проведено аналіз літературних джерел, проаналізовано фрагмент дослідження*)